

КОМА

Андрэй ПЯТКЕВІЧ

ВАКОЛ БОГА

I

ЧАЛАВЕКА

Ці ёсць Бог, ці яго няма? І станоўчы, і адмоўны адказ на гэтае пытаньне людзі даюць на гіпатэтычным узроўні, зыходзячы са свайго суб'ектывізму. Бог ёсць. Бога няма. Гэта ўсё асабістыя ісьціны, і правільным зьяўляецца і першае выказваньне, і другое. Кожны сам для сябе вырашае (ці не вырашае) гэтае пытаньне. А я лічу, што ягонае вырашэньне ня мае важнага значэньня для экзистэнцыі, прынамсі, маёй. У гісторыі вядомыя выпадкі, калі некаторыя людзі ня верылі ў існасьць Бога і, тым ня меіш, дасягнулі вялікіх посьпехаў у сваёй экзистэнцыі, у творчасці, у самаудасканальваньні. Існасьць Бога — пытаньне хутчэй скаластычна-інтэлектуальнае, чым экзистэнцыйнае, хаця і тут магчымыя агаворкі, выключэньні, асабліва калі ўзгадаць жыцьцё першых хрысьціянаў.

Неабходна станоўча ставіцца і да тых, хто сьцьвярджае, што Бога няма. Бо адмаўленьне існаваньня Бога ня выходзіць за межы чалавечага ўспрымання Бога. Фанатыкі хай зразумеюць дыялектыку фразы: Бог існуе і ў адмаўленьні яго існаваньня. Таму той, хто кажа, што Бога няма, выказвае такую ж ісьціну, як і той, хто сьцьвярджае, што Бог існуе.

Больш таго, сама пастаноўка пытаньня «ці ёсць Бог, ці яго няма?» мне здаецца абсурднай, нялёгічнай. Бо пра духоўныя субстанцыі можна разважаць, не зважаючы на праблему існасьці. Існасьць — крытэрыі толькі матэрыяльных аб'ектаў, бо існаваньне — гэта знаходжаньне ў прасторы і часе, а духоўныя субстанцыі па-за прасторай і часам, і таму па-за існаваньнем. І калі хрысьціяне ды іншыя вернікі спрабуюць даказаць існаваньне Бога, тым самым яны «абмяжоўваюць» Бога межамі матэрыялістычнай атрыбутыкі — існаваньнем, і штучна дзеляць людзей у залежнасьці ад адказу на пытаньне «ці ёсць Бог?» на вернікаў і атэістаў.

Бог ня ёсць сутнасьць, бо ён стварыў усякую сутнасьць. Бог ня ёсць істота, бо ён стварыў усякую істоту. Бог ня ёсць вечнасьць, бо ён даў існаваньне вечнасьці. Бог вышэй існасьці і ня-існасьці, бо ён стварыў існасьць і ня-існасьць. Бог ня можа «быць» і ня можа «ня быць», бо ён даў межы «быць» і «ня быць».

Атрымліваецца цікавы парадокс. Калі прыняць біблейскі пастулат артадаксальнага хрысьціянства, што Бог кіруе чалавекам, і, як пішацца ў Бібліі, бяз волі Бога і валасок з галавы чалавека не ўпадзе, то ў такім выпадку чалавек не адказвае перад Богам за свае кепскія ўчынкi, бо ім жа кіруе Бог, і чалавек («адушаўлены аўтамат») па волі Бога робіць добрае і злое, і «вінаваты» не чалавек перад Богам, а Бог перад чалавекам. Калі ж прыняць да ўвагі пастулаты радыкальных хрысьціянаў, якія кажуць, што Бог даў чалавеку свабоду, то чалавек нясе адказнасьць за свае дзеянні толькі перад самім сабой ды іншымі людзьмі, але ня перад Богам, таму што Бог, даўшы чалавеку свабоду выбару між добром і злом, даў «згоду» на ўсякі выбар, і таму зноў-такі Бог «нясе адказнасьць» перад сабой і чалавекам, але ўжо за падарунак свабоды. А зрэшты, адносіны дэтэрмінацыі паміж Богам і чалавекам — самая забытая тэалёгічная праблема.

Чалавек — ня толькі Сусьвет. Чалавек — гэта Бог свайго Сусьвету. Чалавек — і Бог і Сатана свайго Сусьвету. І чалавек павінен тварыць сваю экзистэнцыю па сваіх уласных Боскіх альбо Сатанінскіх законах. І калі чалавек зразумее, што ён — Бог, то ён стане ЧАЛАВЕКАМ.

ПАЭТЫЧНЫ ДЭБЮТ Алесь ШЛЯДНЕЎ

Кажуць, што першае заўсёды цяжкае, але ж і цяжкае лепшае. Ва ўсякім разе я хацеў бы, каб было так. І каб усё маё духоўнае стала для каго-небудзь цёплым і добрым. А ўсё, што са мной робіцца, што я магу рабіць, і што я яшчэ зраблю, я ахвярую Вам, шанюўныя спадары.

МАЛІТВА

Дай сілы, дай мудрасць, дай Бог,
Каб спасцігнуць нервовую цень,
Не забыцца бацькоўскі парог
І быць з чыстым сумленнем штодзень.
Каб сяброў толькі бачыць жывых,
І гарэлкаю слёзы не гнаць.
Каб не крыўдзіць старых і малых,
Каб вясною зямлю абрабляць.
Я малюся, Гасподзь, на цябе,
Я малітву табе аддаю,
Каб не быць увесь час ў барацьбе,
Каб ты зчуў энкам песню маю.

УСПАМІН

Са смуткам, надзеяй і верай
Белакрылую птушку табе адсылаю.
І сваёю сыноўняю мерай
Да магілы тваёй прыпадаю.
Галаву прыхіліўшы да крыжа,
Я застацца гатоў назаўсёды.
Там Сукоас агонь дрэўца ліжа,
Так і я згару з даўняй нагоды.

Алег ЯНУЛЬ

БЯСПАМЯЦТВА...

«Мы церкви и тюрьмы
сравняем с землей»
(З рэвалюцыйнай песні)

Дыя песні бунтавалі кроў,
Рушылі мур і ў гмахі веры
Заганялі статкамі кароў.
Па бажніцах гакалі сякеры...
Аглухалі на вякі званы,
І анёлы вар'яцелі з ранаў,
І трубіў у бяспамяцтва маны
Вырваны язык з аргана...
Ды чамусьці божа не караў

За звярыны здзек сляпых
вандалаў,
Ён самотна, велічна чакаў,
Што зыдзе пачорная
навала...
... З вышыні на нас глядзіць
Хрыстос...
Ужо адчынены для грэшных
дзверы
Разам з намі ён ізноў
уваскрос
З намі плача у любові і веры...

ВОСЕНЬ

І зноў тугою поўніць грудзі

Калі вецер у галінах завье,
Калі страху ты выйсця не знойдзеш,
Ты прыйдзі да магілы матулі
І балячку на дрэўцы загоіш.
Успамін пра мінулае шчасце
Сумам даўнім мяне ахінае.
Калі вера, надзея не згасне—
Застанецца два крокі да раю.

ПАЛЯВАННЕ

Згубіўся, застаўся ў няволі,
Як воўк, што у пастку патрапіў.
Я шмат сваёй моцы патраціў,
Шукаючы лепшае долі.
Чырвоны сцяжок бляскам душыць,
І пена ад страху сцякае.
Ужо першы нумар страляе,
І глотку ад смагі мне сушыць.
Як вырвацца мне, не згубіцца,
Сярод іх не згінучь ў бяздонні.
А стрэльба нацэлена ў скроню.
Ігнненне... і можна забыцца.

ПАЭТУ

Муза прыйшла і сказала — пішы.
Хутка аловак бяжыць па паперы.
Праўду пішы і пішы для душы,
Можа, каму дасі рады і веры.
А калі не, не губляйся у снах.
Сам абудзіся і іншых збудзі.
Зерне шукай, што згубіў у вяках,
Зерне знайдзі ты і праўду знайдзі.

ШЭСЦЬ ВЕРШАЎ
ДА МАРЫСІ

(ЗЬ НІЗКІ «ODIET AMO»)

1
сплывае восень
у пакоі пыл
сущеш мяне дзяўчынка
між сваіх грудзей
дарогу вуснам пакажы

2
не гавару Вам пра каханьне
бо сьвет ператвараецца
у ільняное прасцірадла
Вашае кананы
і час адлічваецца ў
пацалунках

3
цалую грудзі
у час сумеснае ішы
ахвярнікі
мы пасцігаем Бога

у зьліцці двух целаў

4
ляжу у ног тваіх
ільвом пакорным
між ста начэй
адна—
палова вечнасьці

5
на вуснах тваіх
існасьць цэлага сьвету
і сьвятло маё
маладзіком пшчотным
марудна льецца у тваю
пячору

6
нырну ў цябе
каб узьляцець
шчасьлівае імененне

Тацяна

Чаму я ўпершыню так
захацела жыць?!
Пабыўшы з досвітку аж
да сьвітаньня
Сам насам з лесам, полем,
васільком
Ачнуўшыся ўпершыню,
як на
святым спатканні.
І акнуўшыся ў шэлесце
бяроз,
Спаткаўшы на сабе
ўсмешку сонца,
Паплыць удаль з гарэзай-
ручайком,
Што промняў іскрамі
іграецца
бясконца,
Чаму я захацела моцна
жыць?!
Бо ўсё смялася і жыць
хацела...
Як страшна, калі б гэта
ўсё самлела.
Яд злодзея-пачвары,
чужака...
Бо сёння ўпершыню я
жыць
так моцна захацела...

На небасхіле рассыпала
неба
Бездань яснай марской
сінявы.
Мне нічога, нічога не
трэба,
Акрамя той зямной
цішыні.
Прыпынілася сонца
на даху,

Кроплі крышаць крохкі
сьнег.
Чую сонца першы сьмех.
Плакаць — грэх.
Крыгалом, гукай вясну;
Заўтра птушак прынясу
і расу.
Будзе новы ўраджай.
Неба шчодрое, зважай.
Долі — дай.
Запалі жаўрук агні.
Страх у багню прагані.
Крочаць дні.

ШЛЯЖКО

Быццам села на ноч
спачываць.
На хваёвай, святочнай
рубасе
Свае косы ў рады
заплятаць.
Вецер гладзіць пушынку
аблокаў,
Як нявесце вясельны ўбор,
Падвячорак зямліца ля
боку
Напрамкі прысцябаўшы
з-за гор.

Крывавы след
На крывавым снезе...
Ад снегу крывавае цені.
Дзень.
Напоўнены сонцам
ад краю да краю...
Знаю, знаю, знаю
У сабе тую сілу хаваеш,
Тую, што зрабіла
чырвонымі
Дня і ночы каноны.

Засынаю,
А сэрца не хоча
Сэрца думае аб душы,
Што то плача, то злосна
рагоча.
Толькі веці нічога не
хочуць
Закрываюць, як засланкі
вочы,
Угаварваюць задрамлі,
душа,
не стагні.

Андрэй

ПЯТКЕВІЧ

Дабяжы да мяжы
І ўпадзі на мяжы.
Не догоняць нажы—
Доўга зможа праць.
Заўтра мараў муры
Упадуць дагары.
Кроў пасмокчуць зьвяры.
Поўня дзіка гары.
Адпачні і пачні
Крыжваць карані.
Запыні на кані
Сатанінскія дні.

В небе покой и молитва.
Ожидание торжества.
Укутавшись тишиной,
задремал в облаках ветер-странник.
Ливень света в окно.
Цветы как немая печаль.
Одинокая скрипка устала,
и пыль уже ей не помеха.
А вода...
Как была,
так и осталась водой,
только волны подвинули время
и с собой унесли отражение счастья
на лицах.
Жаль, что это не сон.
Очень жаль.
Впрочем, можно уйти.
Но куда?
И зачем?
Когда все это стало твоим.
Когда капли мелодии тихой
напоили уже допьяна.
Когда просто сказал себе:
«Знаешь, а это не сон.
Это только покой и молитва».

Деление напополам—
девиз дегустатора, который ушел.
Он был не у дел,
потому что искал в глубине—
не нашел.
Гарантия скорых побед — гангрена любви.
Врожденный порок наряжается в яркие краски.
А маски
приносят восторг и восхищение собой.
Возражения голосом тихим,
увы, никому не слышны.
Но тихий — прозрачный и теплый.
Возможность довериться небу.
А там, наверху, очень яркое солнце
и можно привыкнуть к его красоте
навсегда...
А если назад, то беда?
Декабрь у порога.
Колючая музыка снега застудит мне горло.
Но хочется петь до весны.
Дарованный некогда праздник
в состоянии стать суетой.

Юры КАРЭЙВА

На новы лад

(паводле старога казкі насьледваньне Ул. Сы-
ракомлю ды Ул. Караткевічу)Ходзіць бай па сьцяне у чырвоным каптане...
(з народнага)

Казка байць: вясна будзе!
Абяцае людзям рай.
Але хто ж цябе абудзіць,
Сном адвечным скуты Край?
Пэўна чэрці рай нам справяць,
Ці дзяржаўныя багі?..
О, яны ўсіх зноў паставяць
На крывавае шляхі!..
Дораць волю, ды праз краты
Промень волі не відзён.—
Каб адно хоць слова Праўды
Тут дало жаданы плён.
Каб адно хоць слова Бога
Нашай ніўцы ды ўзышло.
Над халодным мёртвым мохам
Сьпіць, што троху йшчэ жыло.
Сьпі пакульшта й ты ды слухай
Тую казку аб вясне,
Але ўсё, што чуеш вухам,
Ведай, чуеш гэта ў сьне!
Сьпі! Аж покуль не абрыдне!
Толькі, што б там ні было,
Больш ня вер у казку, злыдня,
Каб яму ўжо заняло!
Вунь як зброд, з чужога сыты,
Лыч свой прэ ў твой агарод!..
Што ж маўчыш ты, як забіты?
Ці жывы ты, наш народ?..

Адраджэньне

Каб ніколі няўспомнілі, хто мы,
Каб ня думалі, хто ж мы былі,
Кайданамі ілжывае догмы
Нашы думкі і душы скулі.
Мы вось вынік, мы плён іх навукі:
Мы — «вялікі, адзіны народ»,
А ці ж знаём, чые жа мы ўнукі?—
Нас у продках зьвялі на вырод.
Без радзімы, бяз сонца, бяз мовы
Меркавалі ў зьяльбыт нас аддаць,
Паслухмяных, сьляпых, безгаловых
На патрэбу сваю ўздаваць.
Колькі ж бруднай атруты у нас точаць!—
Яшчэ вострыя джалы ў гадзюг!—
Хочуць зноў ашкліць людзям вочы
Штучным бляскам партрэтаў зладзюг.
Што ў лячэльнях нас цьвічаць бязконца!
Каб заўчасна сыходзілі ў дол,
Не патрэбна ўжо куляў — ёсьць стронцы,
Ёсьць атручаньне рэк, гарадоў...
Труцяць, нішчаць, ды толькі ж сумленьня

Успокой меня, вестник отрады.
В этой драме есть много героев.
Я — участник событий,
но в потьмах очень трудно играть.
И тогда невпопад:
восклицательный знак заменяется паузой.
Можно выдать себя за кого-то,
можно даже отправиться вспять.
Но опять
горизонт не приблизится даже...
А гример ожидает за дверью.
Декоратор развесил на сцене полотна,
где движется время вперед.
Он врет.
Диалога не будет.
Дефицит откровенья.
Я иду сочинять монолог.

Постучишься.
Не откроют.
Что ж, и завтра будет день.
Если лето.
А зимою?
Заметет дорожку снегом,
и останется
лишь
Тень.
От убогой,
сиротливой
и
покинутой
Луны.

Ні атруць, ні адняць не змаглі:
На Вялікае Адраджэньне
Нават мёртвыя ўстанем зь зямлі!
Мы — устанем і Край абудуе
Зруйнаваныя храмаў муры;
Больш у гэту зямельку сьвятую
Аніколі ня прыйдуць зьвяры.
До пад Катам стаўляць на калені,
До сьвятыхні на гло разбураць!
А хто кідацьме ў Бога каменьні,
Будзе тыя каменьні зьбіраць.
Зь ім на тых, хто нас нішчыць і мучыць,
Разам зь ценямі ахвяраў — ідзем!
Набліжаецца, нямінучы,
Набліжаецца Скудны Дзень!

Сканалыя

Руіны вежаў,
Сьцен руіны—
Нам напамінам
Не здарма:
Кімсьці, спраўды,
Былі мы,
Былі мы...
Зараз нас—
Няма.
Званы б'юць зноў
У цемру ночы,
Аб нечым
Хочуць нам згадаць,
Ды толькі мы таго
Ня хочам,
Ня хочам іх пачуць—
Ды ўстаць!..
Дарэмна й Бога
Клікаць зь неба.—
Што Богу
З гэтакімі рабіць?
Няма ў нас Бога—
І ня трэба!
Няма ў нас Бога...—
З кім ж нам быць!..
Каб розум, гонар
Зноў займелі
На тых
Хто ўсё ад нас
Адняў:
Нат мову — і тую...
Не!
Зьнямелі!
Няма ў нас мовы—
Нас няма.
Няма нас...
У лайне,
У брудзе
Самых сябе
На гло зьвялі
Ды па разьбітых сьценах
Ценямі блудзім
За тымі,
Што іх узьнялі...

ВАЛЕРЫ**ПАЗНЯКЕВІЧ**

Мой дзень азмрочаны тугой...
 Мне думаць хочацца аб вечным.
 Глядзіць калі на мой пакой
 Звычайным сума чалавечым.

І вусны просяцца сказаць:
 Заходзь сюды, пабудзь са мною.
 Мы будзем жыць і паміраць
 адной парою...

Азмрочаны восенню шлях...
 Стракатае лісце дубравы,
 і сумны палын на палях
 пра лета вясёлае марыць.

Асенняя песня калін
 запаліць чырвоныя шчокі.
 Пад скурай холодных галін
 застылі вясеннія сокі.

Халодным дыханнем працяў
 зямлю надыходзячы вечар.
 Зіма, бы малое дзіця,
 гукае ў душы чалавечай
ЯЎГЕНІІ ЯНІШЧЫЦ
 — Яўгенія, — крычалі журавы,
 На крылах уздымаючы імя.
 І хвалямі уздыгвала Гарань...
 Шыпела пажайцелая трава.
 Чабор хінуўся нізка да зямлі.
 ЫЙ-я, ЫЙ-ЕЙ, прачнулася сава...
 Цясляр аб сук рубанак затупіў.

Я — гадзіннік,
 якога аднойчы завялі,
 каб ён верна і самаадана
 служыў сваёй гаспадыні,
 імя якой — Айчына.
 і як толькі зносіцца мой механізм,
 я спынюся,
 каб маё месца заняў той,
 хто адпавядае часу.

Прыціхла лісце між галін.
 Асенні сум ахутаў плечы.
 На вуснах выспелых калін
 Свой пацалунак ставіць вечар.

Пара кахання і разваг.
 Пара натхнення і вяртання.
 На жоўталістых дыванах
 Я чую словы развітання.

**ИГОРЬ
ЗАВЬЯЛОВ**

Хочу любить — ничто мне
 не мешает,
 Хотел воспеть, но только
 расскажу
 Красу земли, где веска
 небольшая,
 Что крайней хатой ткнулася
 в межу.
 Её в холсты не впишет масло
 красок,
 Зато легко раскроет
 акварель.
 Здесь резкий звук
 выслушивать напрасно —
 Звучанья полнит кроткая
 свирель.

МОЙ ДЕВИЗ

Кривое зеркало врёт людям,
 Кривое зеркало просто
 ширма.
 И если ты хочешь жить
 независимо
 Соблазны отвергни, греху
 на поддайся.

ОНА

Ты всю жизнь промечтал
 о далеком,
 Лишь с одною чтоб руки
 сплести.
 И недавно окидывал оком
 Тех, которых встречал
 на пути.
 Не у каждой глаза
 для печали,
 Не у каждой улыбка в лице.
 Ты одну хотел встретить
 в начале,
 Только с нею расстаться
 в конце.
 А когда поостыла в утратах
 Чувств незрелая, смятая
 блажь,

Ты решил не искать
 аккуратно
 Ту, которая чувства зажгла б.
 Пржней робостью больше
 не скомкан,
 Разговор всегда строишь
 плотней,
 Отчего ж тогда в сумерках
 комнат
 Неуклюже молчишь
 перед ней?..
 Солнце светит, но холод
 собачий,
 Настроения нету и хочется
 выть.
 Почему так в природе, и что
 это значит,
 Не учите друзья, надоело мне
 жить
 Наплевать бы на всё.
 И забиться немного,

Я искал только розы, не видя
 шипов.
 Меня мучает сон. И одна там
 дорога
 Поднимается вверх,
 где жилища богов.
 На морозе цветки очень
 быстро замёрзнут,
 И покроются коркою льда
 лепестки.
 Навсегда все цветы вместе
 с счастьем исчезнут.
 Точно лето мои будут дни
 коротки.
 Я шагал по дороге, но она
 вдруг исчезла.
 (Оставалось к богам мне два
 шага всего)
 Я упал снова в ад, навсегда
 уж, наверно.
 Видно, счастья мне не найти
 своего.

СВЯТЛАНА**СТАНЕВІЧ**

Рукі магулі — вялікія крылы,
 Поўныя ласкі, плячоты і сілы.
 То ад халодных вятроў укрывалі,
 То, нібы птушкі, да сонца ўздымалі
 Сэрца маё і вучылі ад веку —
 Быць чалавекам, быць чалавекам.

Вось не агледзены, выраслі крылы
 Поўныя ласкі, плячоты і сілы.
 Сэрца маленькае ў неба ўздымаю
 Вырастуць крылы — няхай палятае.
 Дачушка мая, — скажу ёй аднойчы:
 Шчасце зямное ў вечным палёце.

І горад мой сумны
 І вецер халодны
 І погляд сустрэчы, такі не лагодны

І нешта згубіла
 І нешта шукаю
 І некага ў ночы былой аклікаю.

Глядзіць дзень самотны
 У чорныя лужы
 І мрояцца сэрцу завеі і сцюжы.

Мой горад пустынны,
 І вуліцы недзе
 Зблудзіліся ў першым пакутлівым снезе.

Зблудзіла і наша
 Сустрэча з табою
 І знікла з халоднаю талай вадою.

САНЕТ

Даруй мне апошнія дні
 Зняцку забытага лета
 Ці я вінавата у гэтым,
 Што сонца няма на зямлі?
 Ці я вінавата ў гэтым?
 Даруй мне апошнія дні.

Прыйдзі ў мой засмучаны дом,
 Прыйдзі арабінавай гронкай,
 Каб я не сустрэлася толькі
 З халодным і шэрым дажджом,
 Прыйдзі арабінавай гронкай,
 Прыйдзі ў мой засмучаны дом.

Так прагну цяпла і агню,
 Ды восень пастукала ў дзверы.
 Насустрэч сляпому даверу
 Збалеўшае сэрца нясу.
 Насустрэч сляпому даверу,
 Так прагну цяпла і агню.

Балючы, пакутлівы ранак
 Сівец ў чорным акне.
 Растання плячучая рана
 Усю ноч мне заснуць не дае.

Душа анямела ад болю.
 Прыпаў цяжкі дождж да зямлі.
 І горкія слёзы — дажджынікі
 Тае вымываюць сляды.

Гарачымі вуснамі толькі
 Прыжмну да халоднага шкла —
 Адчую бяздоннасці подых,
 Ubачу іскрынку святла.

Спавітая журбой і цішынёй.
 Спавітая надзей і тугою,
 Гляджу на час, з яго ліхой хадою,
 У спрэчкі кінуцца б і жыць адной
 вясной,
 Адным дыханнем, полымем адным.
 Няхай згарыць, ці згіне ўсё былое.
 Я выпрастаю крылы над сабою
 І непадкупна — горда буду жыць
 апошніх,
 І не бяда, што не ўсё збылося,
 На дзіва — Восень. Сад не мой зеляніць.
 Ды ў садзе тым, спавітым цішынёю,
 Рабіна яркім полымем гарыць.

Наш адрас:
 230023, г. Гродна,
 вул. Ажэшкі, 22, пакой 404,
 тэл. 44-72-97

Газета выходзіць
 штодзённа
 Аб ёй газеты —
 адзін друкаваны
 аркуш

Газета надрукавана афсетным
 спосабам у Гродзенскай
 абласной узбуйненай друкарні
 г. Гродна, вул. Паліграфістаў, 4
 Падысана ў друк у 15 00.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
 САВЕТ УНІВЕРСІТЭТА,
 ПРАФКАМ СУПРАЦОУНІКАУ,
 ПРАФКАМ
 СТУДЭНТАУ,
 КАМІТЭТ КАМСАМОЛА.

РЭДАКТАР
 С. М. ЛАУНІК